

Vademecum Pathologie

		Code: VM-PAT
	Vademecum afdeling Pathologie ADC ons Nationaal Laboratorium	Versie: 1

INHOUDSOPGAVE

1	Voorwoord	2
2	Algemene informatie van het analytisch Diagnostisch Centrum	3
3	Profiel Pathologie laboratorium	4
4	Pre-analytische fase	4
5	Richtlijnen voor Pathologie diagnostiek	6

**Vademecum afdeling Pathologie ADC
ons Nationaal Laboratorium**

Code:

Versie:1

1. Voorwoord

We zijn verheugd om u de eerste druk aan te kunnen bieden van het vademecum van de afdeling Pathologie.

Deze handleiding omvat oa. instructies voor het juist afnemen van patiënten materiaal, bewaar condities, transport condities en TAT voor de onderzoeken voor Histologie en Cytologie.

Auteur: H. Booi
Verificateur: M. Torregrosa
Verificateur: S. Kleinmoedig
Bekrachtiger: E. Benita

2. Algemene informatie van het Analytisch Diagnostisch Centrum

Het Analytisch Diagnostisch Centrum N.V. (ADC) is het Nationale laboratorium van Curacao en is bovendien het referentielaboratorium voor Bonaire, St. Maarten, Saba/St. Eustatius en elders in het Caribisch gebied. Het ADC bestaat uit een aantal laboratoria, te weten: Microbiologie, Klinische chemie, Pathologie, Toxicologie en geneesmiddelen onderzoek. De laboratoriumonderzoeken worden gedaan in het kader van klinische en poliklinische patiëntenzorg en in het kader van justitieel, waren, geneesmiddelen, epidemiologische- en wetenschappelijk onderzoek. Ook worden er door het ADC niet-humane onderzoeken verricht.

Visie

De organisatie blijven ontwikkelen tot het toonaangevende nationale en referentie laboratorium in de regio dat zich onderscheid door hoogwaardige kennis, kwaliteit van dienstverlening en betrouwbare service.

Missie

De nationale volksgezondheid kunnen garanderen door een organisatie te worden waarin excellente medewerkers professioneel en servicegericht hun kennis en kunde optimaal kunnen inzetten.

Klachtenregeling

Het ADC streeft naar een optimale service voor patiënten en aanvragers. Daarom wordt veel aandacht besteed aan de kwaliteit van de dienstverlening, niet alleen op organisatorisch, bereikbaarheid en vakinhoudelijk gebied, maar ook ten aanzien van de klantvriendelijkheid. Indien u een klacht heeft kunt u daarmee bij één van de Pathologen, de Manager Operations of de Groepshoofd terecht. Zij zullen pogen de klacht zo snel mogelijk en naar tevredenheid op te lossen. Daarnaast zal de klacht in de interne klachtenprocedure worden behandeld ter voorkoming van soortgelijke incidenten in de toekomst.

Adresgegevens en openingstijden voor prikgelegenheden en inleveren van patiëntenmateriaal

Heelsumstraat 55, Vredenberg	Tel. 434-5100 07:00 – 14:00 uur
ADC Otrabanda, Roodeweg 13E	Tel. 434-5182 07:00 – 14:00 uur
Barber, naast Botica Banda Abao	Tel. 864-1640 07:00 – 10:30 uur
Montagne Rey 87E	Tel. 767-2168 07:00 – 11:00 uur
Sta Rosaweg 330	Tel. 767-5761 07:00 – 11:00 uur
Rio Canário, van Kinsbergenlaan 6-8	Tel. 738-1322 07:00 – 11:00 uur
Muizenberg, Sentro Medico Integral	Tel. 888-3100 07:00 – 11:00 uur
Mahuma, Schonegevelstraat 4	Tel. 888-2100 07:00 – 11:00 uur

Bereikbaarheid:

De afdeling Pathologie is gevestigd aan de Roode weg 13A in Otrabanda op de eerste verdieping.

De afdeling Pathologie is geopend op werkdagen van 07:30-16:30

Het Secretariaat is bereikbaar op werkdagen van 07:30-16:30

Opvragen uitslagen:

Via het Secretariaat Tel. 434-5170/ 5171/ 5066/ 5067

Materialen voor afname van monsters zijn te verkrijgen via de Magazijn door het inleveren van het bestelformulier, welke verkrijgbaar is via telefoonnummer 434-5157.

3. Profiel Pathologie laboratorium

De afdeling Pathologie is een afdeling die service verleent ten behoeve van patiënten behandeld door specialisten en/of huisartsen. Ook aan dierenartsen wordt service verleend.

Pathologie doet op uw aanvraag onderzoek naar ziekten. Het onderzoek bestaat uit cytologie (onderzoek van celmateriaal), histologie (onderzoek van weefsels en organen) en postmortaal onderzoek (obductie). Er worden zowel Klinische- als Forensische obducties uitgevoerd.

De doelstelling van de afdeling hierbij is om binnen werkbare tijdsgrenzen (2-10 werkdagen) afhankelijk van de vraagstelling en complexiteit van de afwijking een juiste diagnose te stellen, een optimale verslaglegging hiervan te realiseren en waar noodzakelijk de behandelaar te adviseren over het te volgen behandelplan.

4. Pre-analytische fase.

De invloed van de *pre-analytische fase*, nl. de afname, bewaring en transport van patiënten materiaal, is zeer groot op de kwaliteit van het laboratoriumonderzoek. Hierbij spelen fysische factoren zoals temperatuur, uitdroging en druk uitgeoefend op het weefsel een belangrijke rol. Een slechte kwaliteit bemoeilijkt de beoordeling of maakt de beoordeling soms zelfs onmogelijk, met als gevolg dat nieuw patiënten materiaal aangevraagd moet worden, indien dit mogelijk is. Het is daarom van cruciaal belang dat monsters op de correcte manier worden afgenomen, bewaard en getransporteerd. Tevens is de correcte/volledig invullen van de aanvraagformulier van cruciaal belang voor de juiste identiteit van de patiënt en correcte klinische gegevens.

Aanvragen van onderzoeken bij de Pathologie.

Aanvragen voor Cytologie en Histologie.

Materiaal voor PA-onderzoek moet altijd worden aangeboden met een volledig ingevuld aanvraagformulier.

Er zijn 3 verschillende lay-outs van PA-formulieren in omloop:

- Aanvraagformulier Cytologie cervixuitstrijk
- Aanvraagformulier Cytologie Algemeen
- Aanvraagformulier Histologie

Deze formulieren kunnen bij de afdeling Magazijn van ADC besteld worden via het bestelformulier, welke verkrijgbaar is via telefoonnummer 434-5157.

**Vademecum afdeling Pathologie ADC
ons Nationaal Laboratorium**

Code:

Versie:1

De volgende gegevens moeten op het aanvraagformulier ingevuld worden:

- Cedula nummer
- Naam echtgenoot patiënt(e)
- Naam en voornaam patiënt(e)
- Volledig adres van de patiënt(e)
- Woonplaats
- Geboortedatum en geslacht patiënt(e)
- Aanvrager
- Adres aanvrager
- Datum afname materiaal
- Betalende instantie met referentie/polis nummer
- Soort materiaal met vraagstelling
- Klinische gegevens

Vermeld duidelijk op de aanvraagformulier als het een cito of spoed aanvraag betreft. Informatie over de wijze van conservering van het patiëntmateriaal na afname en ook tijdens het transport, is vermeld in deze Vademecum.

Aanvragen van obducties.

- Vul de aanvraagformulier voor obductie volledig in
- Formulier faxen naar 4621233 of e-mail naar her2neu@adcnv.com
- De Patholoog zal met u contact opnemen over eventuele vragen m.b.t. de klinische gegevens en zal een datum en tijdstip bepalen/doorgeven voor de obductie.

De aanvrager moet de begrafenisondernemer informeren over het tijdstip van de obductie zodat het lijk tijdig bij de Mortuarium van het ADC aanwezig is.

5. Richtlijnen voor Pathologie diagnostiek.

Wij bieden de volgende technieken aan voor onze aanvragers:

Cytologisch onderzoek	
Cervixcytologie	Onderzoek betreft de analyse van baarmoederhals, vagina uitstrijkjes
Algemene cytologie	Puncties-, urine-, vochten- en longcytologie
Histologisch onderzoek	
Histotechniek	Standaard histologisch onderzoek op patiënten materiaal.
Vriescoupe techniek	Spoedonderzoek d.m.v. vriescoupe onderzoek
Immunohistotechniek	Immunohistochemisch onderzoek d.m.v. technieken vnl. op weefsels en cellen.

Gemiddelde doorlooptijden van PA-onderzoek

Cito aanvragen:

Soort onderzoek	T.A.T. uitgedrukt in werkdagen
Cytologie punctie	1
Histologie vriescoupe	30 minuten
Histologie (biopt max 4mm)	1

Overige aanvragen:

Soort onderzoek	T.A.T. uitgedrukt in werkdagen	Frequentie
Cervix cytologie	10	Dagelijks
Algemeen cytologie	2	Dagelijks
Histologie	5	Dagelijks
Obducties	5	Op aanvraag

Nb: De doorlooptijd gaat in bij ontvangst van de monster op de afdeling Pathologie.

Onderzoeken die worden uitbesteed aan andere laboratoria

De volgende testen worden uitbesteed. Het lab beslist zelf aan wie ze het onderzoek uitbesteedt. Indien gewenst kan een clinicus hierover wel overleg plegen met de Patholoog. Het laboratorium beschikt over een standaardprocedure voor onderzoek die uitbesteed wordt. Bij uitbestede onderzoeken, wordt het resultaat van de uitbestede testen in een aanvullend protocol opgenomen.

Voor uitbestede onderzoeken gelden de doorlooptijden van de betreffende laboratorium. De hieronder vermeldde doorlooptijden zijn enkel richting gevend.

Richtlijnen voor de diagnostiek van de afdeling Pathologie.

Cytologie

CERVIX CYTOLOGIE CONVENTIONELE METHODE

Algemeen:

Het gynaecologisch onderzoek is verreweg het bekendst onderzoek naar baarmoederhalskanker (het 'uitstrijkje'). Bij deze onderzoek wordt gekeken of er kwaadaardige cellen en/ of ontstekingen aanwezig zijn. De gynaecologische cytodiagnostiek spoort dus afwijkingen van de baarmoederhals op. Uitstrijken worden genomen op basis van klachten van de patiënt of de follow-up cytologie. Afhankelijk van de bevindingen van het cytologisch onderzoek adviseert de patholoog de behandelende arts. Dit advies kan variëren van herhaling van het gynaecologisch onderzoek na een bepaalde tijd tot het laten uitvoeren van nader onderzoek, waarbij dan eventueel weefsel kan worden weggenomen (biopsie).

Materiaal: Uitstrijkje van de baarmoederhals.

Wijze van insturen: Patiënt levert het materiaal af bij één van de prikposten van ADC. Externe laboratoria zorgen zelf voor het afleveren van het materiaal bij de afdeling pathologie of bij het verdeelcentrum te hoofdkantoor Vredenberg. Materiaal wordt verzonden op kamertemperatuur.

Bewaarcondities tot transport: Kamertemperatuur.

Methode:	Gemodificeerde Pap-kleuring
Onderzoeksduur:	5-10 werkdagen
Bijzonderheden:	Materiaal dient gefixeerd te worden

CERVIX CYTOLOGIE DUNNE LAAG METHODE

Algemeen: Het principe is hetzelfde als de conventionele paptest met het verschil dat in plaats van het afgenomen materiaal op een glaasje uit te strijken, het afgenomen materiaal in een potje met vloeistof wordt gesuspenderd. Deze wordt dan gefiltreerd en het residue op een glaasje overgebracht op het lab.

Materiaal: Afgenomen materiaal wordt gesuspenderd in een potje met vloeistof voor dunne laag cytologie.

Wijze van insturen: Patiënt levert het materiaal af bij één van de prikposten van ADC. Externe klinieken zorgen zelf voor het afleveren van het materiaal bij de afdeling pathologie of bij het verdeelcentrum te hoofdkantoor Vredenberg.

Bewaarcondities tot transport: Kamertemperatuur.

Methode: Gemodificeerde Pap-kleuring

Onderzoeksduur: 5-10 dagen

Bijzonderheden: Geen

NIET GYNAECOLOGISCH MATERIAAL

Algemeen: Cytologisch onderzoek wordt ook verricht op lichaamsvochten o.a.: pleura-/ascites vocht, urine, BAL, sputum, cystevocht, liquor en knievocht of uitstrijken van slijmvliesoppervlakken of punctaten. Het lichaamsmateriaal, wordt binnen het afdeling cytologie verwerkt tot een preparaat, gekleurd volgens de gemodificeerde PAP- kleuring of de DQ kleuring en onder de microscoop beoordeeld.

**Vademecum afdeling Pathologie ADC
ons Nationaal Laboratorium**

Code:

Versie:1

Materiaal: Lichaamsvloeistoffen worden vers aangeleverd in een steriel daarvoor bestemd potje.

Wijze van insturen: Patiënt levert het materiaal af bij één van de prikposten van ADC af. Externe Klinieken zorgen zelf voor het afleveren van het materiaal bij de afdeling pathologie.

Bewaarcondities tot transport: Direct insturen of bewaren in de koelkast. Niet invriezen.

Methode: Gemodificeerde Pap-kleuring, DQ kleuring.

Onderzoeksduur: 2-5 dagen

Bijzonderheden: Afhankelijk van de vraagstelling of bevindingen kunnen extra onderzoek worden verricht op restmateriaal.

WEEFSELS

- Algemeen:** Materiaal afkomstig van grote operaties of kleine ingrepen
- Materiaal:** Materiaal worden in een goed afgesloten potje met gebufferde Formaldehyde 4% afgeleverd.
- Wijze van insturen:** Materiaal wordt afgeleverd bij één van de prikposten van ADC. Externe Klinieken zorgen zelf voor het afleveren van het materiaal bij de afdeling pathologie.
- Bewaarcondities tot transport:** Materiaal fixeren in gebufferde Formaldehyde 4%, transport bij kamertemperatuur.
Volume Formaldehyde 4% moet minimaal 5x volume biopt zijn.
- Methode:** Histologisch onderzoek
- Onderzoeksduur:** 2-10 dagen

VRIESCOUPE

- Algemeen:** Tijdens operatie wordt weefsel afgenomen voor spoed diagnostiek, alvorens te continueren met de operatie.
- Materiaal:** Weefsel wordt vers afgeleverd op gaasje met fysiologisch zout.
- Wijze van insturen:** OK personeel levert direct materiaal af bij de afdeling Pathologie.
- Bewaarcondities tot transport:** Weefsel direct afleveren bij de afdeling Pathologie op gaasje met fysiologisch zout.
- Methode:** Vriescoupe diagnostiek

**Vademecum afdeling Pathologie ADC
ons Nationaal Laboratorium**

Code:

Versie:1

Onderzoeksduur: 30 minuten

Bijzonderheden: Direct invriezen materiaal is een pre